

Zeevogels door weer en wind

Nederland heeft door zijn lange kustlijn een aanzienlijk gebied aan territoriale wateren in de Noordzee. Dit Nederlandse deel van de Noordzee is belangrijk voor diverse zeevogelsoorten. Gedurende het jaar foerageren soorten zoals de Alk, Zeekoet en Jan-van-gent in onze wateren. In voor- en najaar trekken vogels zoals Grauwe Pijlstormvogel, Kleine Jager en verschillende soorten sterns langs de kust, op weg tussen hun broed- en overwinteringsgebieden.

Het is een uitdaging om betrouwbare gegevens over het voorkomen van deze zeevogels te verzamelen. Veel van de vogels bevinden zich namelijk ver op het water. Tellingen vanuit een klein vliegtuig bieden uitkomst, maar worden slechts zes keer per jaar uitgevoerd vanwege de hoge kosten. Dit maakt het lastig om een goed beeld te krijgen van zeevogelsoorten die gepiekt in de Nederlandse wateren voorkomen. Een telling kan samenvallen met de piek van de doortrek, of juist niet. Daarnaast is een aantal soorten zo schaars dat er vanuit het vliegtuig onvoldoende exemplaren worden gezien om patronen in hun voorkomen te ontrafelen.

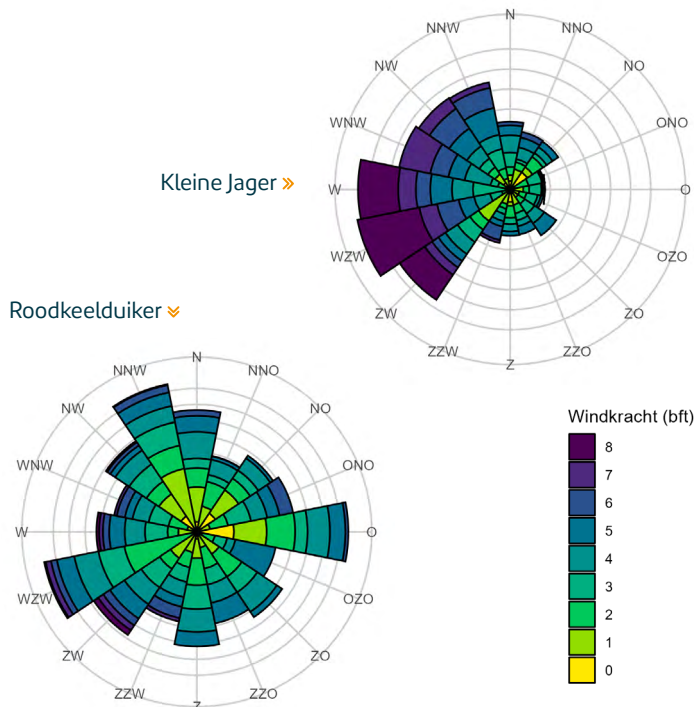
Trektellen

Gelukkig kijken vogelaars al zeker sinds 1972 vanaf telposten over zee. De gegevens die deze trektellers op de website trektellen.nl verzamelen zijn een waardevolle aanvulling op de tellingen vanuit het vliegtuig. Trektellingen geven belangrijke informatie over de aantallen zeevogels per uur, de zogeheten uurgemiddelden (aantal vogels van een soort per geteld uur). Sinds het telseizoen 2014/15 worden deze gegevens mede gebruikt om trends van zeevogelsoorten te bepalen.

De zichtbaarheid van zeevogels vanaf de kust wordt sterk beïnvloed door het weer, met name door de wind. Pijlstormvogels en jagers blijven meestal ver op zee, maar worden bij stevige aanlandige wind dichters naar de kust geblazen, wat de waarneembaarheid en dus getelde aantallen verhoogt. Andere soorten, zoals Roodkeelduikers, vliegen van nature dichters langs de kust, waardoor de getelde aantallen minder worden beïnvloed door windomstandigheden. Deze invloed van wind is duidelijk te zien in de figuur hiernaast, waar de uurgemiddelden van de Kleine Jager en Roodkeelduiker zijn weergegeven bij verschillende windkrachten uit de verschillende windrichtingen. Hoe harder de wind uit het westen waait, hoe meer Kleine Jagers vanaf de kustlijn zichtbaar zijn. De Roodkeelduiker laat een meer versnipperd beeld zien zonder grote pieken in uurgemiddelden: de invloed van wind is blijkbaar kleiner.

Weersinvloeden

Om ervoor te zorgen dat trends niet sterk worden bepaald door jaarlijkse schommelingen in het weer, zoals het wisselende aantal westerstormen, wordt voor weersinvloeden gecorrigeerd bij de trendberekeningen. Zo wordt rekening gehouden met zowel de windrichting (aan- of aflandig) als de windkracht. Ook wordt bij de correctie rekening gehouden met de tijd van het jaar en tijd van de dag waarop is geteld, en met systematische verschillen in vogelaantallen tussen telposten. Voor een aantal soorten worden de gegevens van de zeetrekellingen met gegevens van vliegtuigtellingen geïntegreerd.

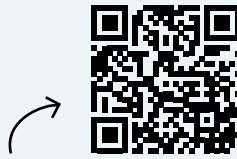
» Uurgemiddelden (aantal vogels per geteld uur) van de Kleine Jager en Roodkeelduiker bij verschillende windrichtingen en windkracht (bft) langs de Nederlandse Westkust (Texel tot Zeeland). Bij elke windkracht-windrichting combinatie is minimaal 50 uur geteld. De ringen in de figuur komen overeen met een uurgemiddelde van 0.5 (Kleine Jager) en 20 (Roodkeelduiker) vogels.

⚡ Roodkeelduiker. Foto: Arie Ouwerkerk (Agami)

Meer van dit soort artikelen lezen? Word lid van Sovon!

Dit artikel verscheen in de Vogelbalans. Sovon geeft eens per jaar Vogelbalans uit. In de Vogelbalans zet Sovon de belangrijkste actuele ontwikkelingen op een rij. Welke soorten nemen toe en welke zijn steeds minder te zien? Leden van Sovon krijgen Vogelbalans automatisch opgestuurd.

Lees meer over de Vogelbalans
op sovon.nl/vogelbalans